

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 28 stycznia 2011 r.

**Pani
Hanna Adamczak
p.o. Dyrektora Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Gnieźnie**

LPO-4114-02-06/2010
I/10/008

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Gnieźnie (MOPS) kontrolę realizacji zadań określonych w ustawie z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, zwanej dalej „ustawą w sprawie Programu”², w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 września 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 14 stycznia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność MOPS w skontrolowanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień.

Podstawę sformułowania powyższej oceny ogólnej stanowiły następujące uwagi i oceny cząstkowe.

1. Na pozytywną ocenę zasługują podejmowane przez MOPS działania zmierzające do realizacji celów Programu w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży poprzez ograniczanie zjawiska niedożywienia, upowszechniania zdrowego stylu życia oraz poprawy poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach.

W okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 września 2010 r. pomocą w ramach Programu objętych było 5.208 osób (w poszczególnych latach odpowiednio: 2.175, 1.759 i 1.274 osób). Liczba osób korzystających z gorącego posiłku wynosiła w tym okresie odpowiednio: 1.204, 910 i 782 osoby, w tym liczba dzieci i uczniów wynosiła 892, 745 i 651. Liczba osób pobierających w tym okresie świadczenia pieniężne na zakup żywności wynosiła 971, 524 i 187, a liczba osób korzystających z pomocy w formie świadczenia rzeczowego w tym czasie wynosiła 913, 998 i 675 osób.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. Nr 267, poz. 2259 ze zm.

NIK ocenia pozytywnie zorganizowanie przez MOPS zbiorowego żywienia dla dzieci i młodzieży w kontrolowanym okresie. Podpisano w tym celu porozumienia z ok. 30 placówkami oświatowymi i z Gminnym Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Gnieźnie, określając w nich rodzaj posiłku, stawkę oraz warunki w jakich mają być przygotowywane i wydawane posiłki. Z ustaleń kontroli wynika, że stosowane były stawki wynikające z porozumień.

NIK pozytywnie ocenia zapewnienie dzieciom i młodzieży gorącego posiłku w formie obiadu w okresie nauki szkolnej, to jest od stycznia do czerwca i od września do grudnia. NIK zwraca jednak uwagę, iż MOPS w okresie przerw w nauce gorącego posiłku nie zapewniał, przyznając w zamian produkty żywnościowe. Przekazywanie tych produktów w 2009 r. odbywało się w pierwszych dniach lipca i sierpnia, natomiast w latach 2008 i 2010 (trzy kwartały) przekazywanie produktów miało miejsce w dniach 25, 27 i 29 sierpnia. Spowodowało to, iż przez lipiec i część sierpnia pomoc nie była udzielana. Ponadto, ustalenia kontroli NIK wykazały, że w jednym przypadku działanie MOPS skutkowało nieudzieleniem pomocy w formie gorącego posiłku uczniowi szkoły podstawowej (w okresie od września do grudnia w roku szkolnym 2010/2011) pomimo, iż spełnione było kryterium dochodowe. Działanie to było niezgodne z art. 5 ustawy w sprawie Programu.

2. NIK jako nierzetelne ocenia sporządzone przez MOPS sprawozdanie z realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za 2009 r., przekazane przez Prezydenta Miasta Gniezna Wojewodzie Wielkopolskiemu. W sprawozdaniu wykazano zawyżoną o sześć osób liczbę dorosłych otrzymujących pomoc na podstawie art. 7 ustawy z dnia 12 marca o pomocy społecznej³.

W 2008 r. i 2010 r. (do 30 września) MOPS pozostawił bez rozpatrzenia siedem wniosków złożonych przez dyrektorów przedszkoli i szkół o objęcie pomocą w formie gorącego posiłku. Powodem były rezygnacje z tej formy pomocy złożone przez rodziców. Działanie takie naruszało art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁴ (KPA), zgodnie z którym gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania.

MOPS w Gnieźnie w 2009 r. i 2010 r. (do 30 września) wydał cztery decyzje odmawiające i jedną decyzję umarzającą postępowanie w sprawie udzielenia pomocy dzieciom i młodzieży w formie gorącego posiłku (na wniosek dyrektora przedszkola lub szkoły). NIK zwraca uwagę, iż na podstawie art. 6a ustawy w sprawie Programu pomoc ta w szczególnie uzasadnionych przypadkach przysługuje, gdy uczeń albo dziecko wyrazi chęć zjedzenia posiłku. Pomoc ta nie wymaga ustalenia sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania przez ośrodek pomocy społecznej decyzji administracyjnej. Na podstawie powołanego przepisu w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 września 2010 r. MOPS sfinansował posiłki 13 uczniom za łączną kwotę 599 zł.

3. W latach 2008-2009 MOPS nie przeprowadził żadnej kontroli w podmiotach przygotowujących i wydających posiłki (do 30 września 2010 r. skontrolował trzy). W związku z tym NIK negatywnie ocenia nadzór sprawowany przez MOPS nad tymi podmiotami.

Z ustaleń kontroli wynika, że spośród 12 zbadanych spraw w pięciu przypadkach MOPS wyraził zgodę na udzielenie pomocy w formie posiłków przed wydaniem decyzji administracyjnych w tej sprawie. Działanie to stanowiło naruszenie art. 106 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnych. Jedną decyzję (dotyczącą odmowy udzielenia pomocy

³ Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

w formie posiłku) wydano w 2008 r. po 35 dniach od złożenia wniosku, co było niezgodne z art. 35 § 3 KPA. Wszystkie objęte badaniem decyzje w sprawie udzielenia pomocy w formie świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych (12 decyzji z okresu objętego kontrolą) wydano bez uzasadnienia faktycznego, co było niezgodne z art. 107 § 1 KPA, zgodnie z którym decyzja powinna zawierać m.in. uzasadnienie faktyczne i prawne.

4. NIK ocenia negatywnie przeprowadzone w 2008 r. dwa postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na zakup produktów żywnościowych (o wartości 96.890,64 zł brutto oraz 14.931,32 zł brutto). Przedmiot zamówienia w tych postępowaniach Dyrektor MOPS opisał poprzez wskazanie produktu konkretnego producenta. Było to niezgodne z art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁵, zgodnie z którym przedmiotu zamówienia nie można opisywać przez wskazanie znaków towarowych, patentów lub pochodzenia, chyba że jest to uzasadnione specyfiką przedmiotu zamówienia i zamawiający nie może opisać przedmiotu zamówienia za pomocą dostatecznie dokładnych określeń, a wskazaniu takiemu towarzyszą wyrazy „lub równoważny”.

NIK ocenia jako nierzetelne roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach publicznych sporządzone za 2008 r., w którym pominięto jedno zamówienie udzielone w trybie przetargu nieograniczonego.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Zapewnienie udzielania pomocy w formie posiłków wszystkim uprawnionym.
2. Wzmocnienie nadzoru nad wydawaniem decyzji administracyjnych oraz udzielaniem przez MOPS zamówień publicznych.
3. Rzetelne sporządzanie obowiązującej sprawozdawczości.
4. Podejmowanie w szerszym zakresie kontroli podmiotów przygotowujących i wydających posiłki.

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie dyrektorowi delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁵ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.